

עידור וכדו'. וכן סיווד וכיור לנוי, בפלטרין – קונה. (אפילו אמה אחת וכנגד הפתח. וכן אם צר בכתלים צורה חשובה, ואפילו פחות מאמה ושלא כנגד הפתח).

(וכל מעשה תיקון, צריך גם שיכוין לעשותו לשם תיקון ולא לצורך מטרה אחרת, כגון פשיחת דקל – לצורך עצים לבעלי-חיים, הגם שמועיל לדקל. כן פרש רשב"ם. ולדברי התוס' שם אין הדבר מבואר. ובהגהות מיימוניות (וכיה ב, אות ד) מבואר שלפי התוס' מועיל הקנין אפילו כשכוונתו לדבר אחר, כל שמכוין לקנות).

אבל פעולות כגון סתימת נקב למניעת שטפון, או פתיחת נקב לצורך יציאת המים השוטפים את השדה – אינן קונות, שאין זה אלא כמציל נכסי חברו, שמצווה לעשות כן, למנוע נזק לחברו.

וכן אכילת פירות מן הקרקע – אינה מהוה קנין המועיל. (בניגוד לחזקת-ראיה של ג' שנים, שנעשית ע"י אכילת פירות).

וכן, העמדת בהמתו או שאר הפציו המיטלטלין, על הקרקע – אינה עושה קנין. (כדמ' להלן נו. וברשב"ם). בנה על הקרקע בנין ללא דלתות – לא קנאה, שתחילת בנין ללא גמר אינו קונה, והלא אין כאן שבח לקרקע עתה. (ואם בא אחר והעמיד בו דלתות (ונעל. תוס'. ומהרש"ל חולק) – קנה, בנכס הפקר).

הציע מצעות על הקרקע (ושכב שם. רשב"ם. ו"ח – ע' שטמ"ק) – הרי זו חזקה, לפי שנשתמש בקרקע, הגם שלא תיקן בגופה של קרקע.

(ואולם שכיבה לבדה ללא הצעת מצעות – אינו מעשה חשוב ולא קנה. תוס'. ויש שמשמע מדבריהם ששכיבה לבד על מצעות, גם אם לא הוא הציען – קנה. ע' נמו"י).

שיטת רשב"ם שמסירת מפתח מותר – קונה, ואולם נעילת דלת לבדה – אינה קונה, (לפי שדומה ל'מבריה ארי' להצלת נזק). והתוס' חולקים – שמסירת מפתח אינה קונה. ואולם נעילת דלת מועילה. ע"ש).

דף נד

קד. הקונה קרקע מנכרי, באיזה שלב היא יוצאת מרשותו של הנכרי ומתי היא נכנסת לרשות הקונה, ומה מצבה של הקרקע בינתיים?

קנינו של הנכרי את הקרקע – בכסף ולא בשטר, ומעת שקיבל הכסף – הסתלק מהקרקע. מאידך, הקונה לא קנה אלא ע"י השטר, (במקום שרגילין לכתוב שטר – ע' פרטי הדינים בקדושין כו).

בזמן שבינתיים, הקרקע כמדבר, וכל המחזיק בה – זכה בה. (כך אמר שמואל, 'וכן היה ר' אבין ור' אילעא וכל רבותינו שוין בדבר').

(כתבו הראשונים שזכותו של הלוקח הראשון לתבוע מהגוי את הכסף ששילם לו. ונחלקו ראשונים כאשר הגוי לא החזיר לו כספו, האם המחזיק חייב לשלם דמי הקרקע ללוקח הראשון).

(ויש מי שאומר לפי זה, שלעולם אי אפשר לקנות מהגוי אלא כשיכתוב שטר לפני נתינת דמים, כי אם לא יעשה כן, נמצא שהשדה כבר אינה שייכת לגוי בעת נתינת השטר – ע' רמב"ן ופוסקים קצד, ג).

ואולם, אם יש באותו ממון 'דינא דמלכותא' שלא יזכה בקרקע אלא מי שכתוב בשטר או הנותן דמים – הולכים לפי דין המלכות.

דף נה

קה. א. גבאי המלך הנושים את המסים, שמכרו קרקעות של אלו המסרבים לשלם המס – האם ממכרם מכר? ב. מה דינו של אדם שבטל מכל עסק משא ומתן – לענין תשלום מסי השלטון המוטל על בני העיר?

א. לגבי מסים המוטלים על הקרקע ('טסקא' – מס רכוש) – הקרקע עצמה משועבדת לכך, ולכן ממכרם מכר. ואולם לענין מסי גולגולת, נחלקו החכמים בדבר. (ונפסק בשו"ע שאין ממכרן מכר, שאין הנכסים משועבדים למס זה, אלא אם כן היה דין המלך כן, והרי 'דינא דמלכותא דינא' – חו"מ שסט,ט).
 ב. אם בני העיר פייסו את גובה המסים שלא יטול מאותו אדם, שאמרו לו שאדם בטל הוא ואינו ראוי לפרוע מס, ומחת זה פטרו, אם עי"כ הכביד הנטל על השאר (רשב"ם, ועוד) – הרי הוא חייב לסייע לשאר בני העיר. אבל אם מעצמו פטרו הגובה – פטור מלסייע.

דף נו

קו. א. המקומות שכבשו עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל – האם חייבים הם בתרומות ומעשרות?
 ב. הר שעיר, עמון ומואב – האם חייבים בתרומות ומעשרות?

א. לפי המבואר בסוגיתנו – חייבים. (וזה כמאן דאמר 'קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא'. תוס'). אבל לדעת הסובר שבצאתם לגלות בטלה קדושה זו, אותם מקומות אינם חייבים מעיקר הדין, אלא שאעפ"כ הניחו אותם מקומות כשהיו, ולא פטרום מתרו"מ, כדי שיסמכו עליהם העניים בשביעית. (וכן פסק הרמב"ם – תרומות א,ה. ועע"ש. וגם לעת"ל כשיכבשו את הקיני קניזי וקדמוני – לא יתחייבו בתרו"מ מן הדין, לפי שלא נתקדשו מתחילה – כן מבואר ברשב"ם. וע' בספר 'פרשת דרכים' – דרך הקודש; ו' חו"א חו"מ לקוטים כא, לדף נו; שו"ת ציץ אליעזר ח"י ס' א אותיות כב, כז–לד – בארוכה).
 ב. לדעת ר' יהודה, אותם מקומות הם הקיני, קניזי וקדמוני המפורשים בתורה, שלא כבשום עולי מצרים, ופטורים מתרומות ומעשרות. (ויש תנאים החולקים, שזיהו קיני קניזי וקדמוני עם מקומות אחרים).
 אמנם, חכמים ראשונים התקינו שיהו נוהגים בתרו"מ אף ב(ארץ מצרים, וכן בבבל) עמון ומואב, מפני שהם סביבות ארץ ישראל. (משנה ידים ד,ג; רמב"ם ריש הל' תרומות. וע"ש ב,ז שזה דוקא במינים החייבים בארץ מן התורה. וע"ע בתוס' חולין ו: וע"ז נח:).

קז. מה דין החזקה במקרים הבאים:

א. שלש כתות עדים, המעידים כל אחת על החזקה של שנה אחרת, בשנים רצופות.
 ב. שני עדים, אחד מעיד על אכילת ג' שנים מסוימות והאחד מעיד על ג"ש שלאחריהם.
 ג. שני עדים, אחד מעיד על אכילת שנה ראשונה שלישית וחמישית, ואחד מעיד על שנה שניה, רביעית וששית.
 ד. אחד מעיד על אכילת שנה אחת, אחד מעיד על שנה שניה ואחד מעיד על שלישית.
 ה. עד אחד מעיד שאכל ג' שנים חטים ועד אחר מעיד על אותם ג' שנים שאכל שעורים.
 א. לתנא דמתניתין – מצטרפין הכתות, ויש כאן עדות על חזקת ג' שנים. ואפילו בשלשה אחים המעידים כל אחד על שנה אחרת, עם עוד אחד אחר – עדותם כשרה, שיש כאן שלש עדויות. (ואולם אינם בתורת הזמה אלא כשהוזמו שלשתם). וזה שלא כדעת ר' עקיבא שפסל עדות זו משום 'דבר' – ולא חצי דבר. והלא כל עדות מקיימת רק שליש חזקה ולא דבר שלם. (אבל לדעת חכמים אין זה בכלל 'חצי דבר'. והלכה כסתם משנתנו. רמב"ם עדות כא,ז; טור חו"מ סוס"י לח).
 ב. לדעת ר' יהושע בן קרחה (ע' לעיל לב ועוד) – עדותם מצטרפת, אף כי כל אחד מעיד על דבר אחר, מכל מקום לדברי שניהם יש לו חזקה. (וחכמים חולקים. והלכה כריב"ק. חו"מ ל,ו).
 ג. אינה חזקה, שהרי לפי דברי כל עד אין כאן חזקה. (ולענין החזרת הפירות – ע' בפוסקים חו"מ קמה,ב).